

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երուսաղեմայ Հայ վանքը. — Եւրպայի Հայ Ռեա-
նողական միութեան և Երասարակութիւնը. — Գա-
մաա Քաթիկոսի մահաբանը. — Ըղձացեալ Ար-
տուածաշունչը. — Հայ Հոգեմեկեանաց Գաղար-
միութիւնը. — Գ. Չանեան ընթերցարան. —
Կ. Բաւմաշեան և Է Հայաբան ։

ԲԱՆԱՆ Թերթերը՝ մանաւանդ «Բիւ-
զանդիոն» և «Արեւելը» լրագիր-
ները իրենց մի քանի խմբագրա-
կաններով կը վերադին Երուսաղե-
մայ անդորոթութիւնը։ Ինչ և սակայն
լրագիրներու պահանջը թիւր ու
զէմ գրութեան ինչ որ կը հասկը-
ցուի, այն Պատուական Միաբաննե-
րէն կը պահանջուի, ոչ միայն նիւ-
թական կամ ելեւմտական մարդու հաշիւ մը,
որ ներկայիս ունի նոյն մեծար. Հաստատու-
թիւնը՝ շնորհիւ իր բարձրատիճան ալէգարդ
վարչապետին, այլ նաեւ գրական կեանքը,

շարժում իրենց յատուկ կրթարաններու և
մամուլին մէջ։ Մենք համոզուած ենք, որ
նոյն միաբանութեան մէջ կան ծերունի և
երիտասարդ դասակարգէն՝ ուսնալ ու դործե-
լու առձեռն պատրաստ անդամներ. մենք
հաստատուն աղբիւրներէ իմացած ենք, որ
ներկայ երիտասարդ միաբաններէն ամենէն
ձեռնհասներն, մեծ փափաք ունին իրենց
սիրտը վաճար՝ գրական մեղելութենէն զուր-
սիւնելու՝ իրենց հինաւորց ծանդոտած մա-
մուլով և ալրիւցեալ «Սիոն» հանդիսով .
յատուցադիմութեան փափաքը ամենաստույգ
է. անստույգ է միայն զործի մը յայնգելու
իրաւացի պատճառն ։ Պ. Տ. Արփիար մի
զողորիկ ու փափուկ գրութեամբ գրուածեց
նոյն միաբաններու արդի վիճակը. և հակա-
ռակ Պ. Արէտի գրութեան, ուրիշ ապացու-
ցանք, որ նոյն Երուսաղեմի միաբանութեան
Ս. Ղազարու միաբաններու զիրքը առնելու
անկարող է. և ինչո՞ւ. Կ'առարկէ Պ. Արփիար
որ անոնք Ս. Տաճարին և Ս. Երկրի Հայ
մատուռներու ու վանքին նիւթական հաշիւ-
ներու պարագրդ առձինք են, մինչդեռ Ս.
Ղազարու Միթիմարեանները մենաստանին
մէջ փակուած, իրենց բանասիրական երկե-
րով միայն կը զբաղին։ Այս ինչորոյ մասին
մեր աշխիւ պաշտօնակիցը՝ անշուշտ ներք.

դամիտ կ'ըլլայ՝ իրեն տարակարծիք գտնուե-
լուս։ Ս. Ղազարը՝ միայն գրականութեան
նուիրագործուած հաստատութիւն մը չէ. լոկ
այդ ճիւղին որոշուած միաբանները հազուա-
գիտ են։ Ս. Ղազարը իր միաբանները ցրուած
է ազգին մէջ. մեր բնդամէնը յիշուե միա-
բաններէ 359՝ վանքէն զուրս կրթաբաննե-
րու մէջ դաստիարակութեան կը զբաղին, և
փոքր մաս մը որ կը մնայ Ս. Ղազարու մէջ,
միաբանութեան նիւթական գործերու և ա-
շակերտաց կրթութեան պարապելով հան-
գերէ, անոնցմէ ոմանք՝ երբ կարող են Ս.
Ղազարու մամուլը կենդանի պահէ և յա-
ռաջ վարել Ամսագիր հանդէս մը, անշուշտ
Երուսաղեմայ միաբանութիւնը ըստ Պ. Արէ-
տի, կրնայ բազմապատիւ մեր վանքին հետ,
և ազգը կրնայ նոյն միաբաններէն (որոնք
Միխիթարեանց պէս իրենց անգամներուն ա-
մենէն մեծ մասը վարժարաններու շին զոհած)
խնդրել, որ նիւթական գործերու պարապող
միաբաններէն զատ, Ամսագիր ՝ Սիոն ի և վա-
նական մամուլի յատուղ պիտիմութեան համար,
նուիրեն մի քանի անձ. և գրականութեան
բանալին գտնելու համար անտարակոյս՝
հարկ չի կայ՝ որ ամբողջ միաբանութիւնը
գոցէ Ս. Տաճարի և մատրանց դռները...
Ինչպէս վերը յիշեցինք, նոյն միաբանութեան
ներկայ անգամներէն ամենէն ուսեայները՝
պատրաստ են գրական գործունէութեան.
Խնդիր է արդ գիտնալ թէ ի՞նչ է անգործու-
թեան իսկական պատճառը. ասորը լուծումը
կարող է տալ «Մասիս» գեղեցիկ գրիչ
Խմբագիրը։

✱

Tristis eris si solus eris! Լատին բա-
նաստեղծին Ուլիսիոսի խօսքն է դա. մեր
հայ ուսանողական մէն մի անդամ՝ իր չէ-
զքողութեան մէջ կղերանալով, հասարակու-
թեան մեղմադձուտ տխուր անդամն կ'ըլլայ.
այդ տխուր վիճակը՝ Ռուսահայ ընկերական
ուսանողաց հաճելի չէր. անոնք չի հետեւե-
ցան թրքահայ ուսանողաց տխուր վիճակին,
արհամարհեցին առանձնական կեանքը. իրենց
մէջ ստեղծեցին կարծեաց և գաղափարներու
կռպ մը, որ միացուց զիրենք. և այժմ ա-
նոնք մէկ մարմին են, և միութեամբ գոր-

ծելու յոժարութեամբ ձեռք զարկիր են։ Ա-
նոնց նպատակը որքան ինքզանի՝ այնքան
լուրջ կ'ընելի. անոնց սուրբ աշխատութիւնն
է իրենց ամբարած մտաւորական պաշարով
օգտակար ըլլալ ազգին։ Եւ այժմ՝ միեւնոյն
նպատակով, սկսած են պատրաստել մեծ և
խիստ կարեւոր հրատարակութիւն մը, որուն
ծրագրէն ինչ որ կարելի է հասկնալ, այդ
հրատարակութիւնը՝ ըստ իս. Հայրունի յի-
շատակարան մ'է, ուր ընդրցողը պիտի
գտնէ ազգին պատմութիւնը իր ամէն ճիւ-
ղերով, հայրենիքի աշխարհագրական նկա-
րագիրը, անոր գեղարուեստին, ճարտարա-
պետութեան և սեպագիր արձանագրութեանց,
հին մատենագրութեան, նոր գրականութեան,
ուսահայ և թրքահայ մամուլի պատմու-
թեան և ընդարձակ տեղեկութիւն ներկայ
քնաշխարհիկ և տարաշխարհիկ մեր հասարա-
կութեան վրայ։ Ասոնք են նոյն հրատարա-
կութեան ծրագրի էական մասերն։ Եւ այս
թեմէն նիւթ՝ պիտի հրատարակուի գաղղիներէն
իջեւոյն. և հրատարակութեան միակ նպա-
տակն է զմեզ ծանօթացնել Եւրոպային։ Եւ
ինչ որ կը լսենք, տակաւին գործը սկսուելու
համար, ընկերութիւնը կը զիմէ իրեն ան-
գամներէն զատ, ուրիշ լուրջ և դիտուե ազ-
գայնոց աջակցութեան. անտարակոյս այդ
եռանդուն ուսանողաց ամէն ձեռնառութիւն
պիտի չի պակսի, գիտնալով որ անոնց գործը
ազգին գործն է։

✱

Ո՞րք են հայ բրկույ, ձայնի՜ր և երկ կարօտ...
Սրտամեղիկ քնարի մը՝ ողբերգու վուժուէն է
սա, որուն արձագանգը՝ սեպտեմբեր 28ին
Նոր Նախիջևանի Ս. Թաճ վանքէն կը տա-
րածուէր՝ ամէնուրեք, ուր ծանօթ էր այդ
Բլբուլը—Հայրենիքի անկեղծ գասալի՜ Գառնառ
Քալիպան։ Նոյն օրը հայ տարեկրութեան
համար շատ նշանաւոր է։ Պ. Գ. Չալիու-
շեան իր անխոնջ աշխատութեամբ, մի քանի
ազգասէրներ երախտագիտութեան մղելով և
փոքր գումար մը հաւաքելով, կրցաւ անմա-
հացնել մեծ բանաստեղծի ապամահեկան յի-
շատակը. մի համեստ արձանով. և այդ ար-
ձանի բացման հանդէսը կարելի է համարել
ընդհանուր հայութեան մի ազգային սոսն.

բայց այդպէս չեղաւ. այն անկեղծ ու պաշտելի բուլլուլը, միայն անոնց երախտագիտութեան արժանացաւ, որոնք իր ազատամիտ քնարին ձայնին հետեւած էին. չի մասնակցեցաւ հայութեան ամենէն սուտար մասը. ինչ էր պէտք ցրտութեան պատճառք, եթէ ոչ դարձեալ մեր հիւանդ սկզբունքներէն մին — յիսակալ լուծիւնը: Բանաստեղծը իր կենդանութեան ժամանակ, հրապուր քնարովը՝ ստղեր մրկեր էր իր պաշտելի ազգին տխուր բարբերը. բանաստեղծին անաչառութիւնը չլրմրեց հայութեան մեծամասնութիւնը, և իր լուս-թեամբ՝ ուշեց պարձեալ իրատունը տալ բանաստեղծին այս ճշգրիտ ողբերուն.

« Գրքիդ մէջ պարտաւոր մի տալ Հային,
Հայը խրատ (թեւե իւրեք) առում է.
Մէ ծիծաղի նորա ամբար գործերին,
Որ նա աւանդ չօրհնական կարծում է »:

Բանաստեղծը իր սկզբունքին մէջ հաստատուն ծիաց, իր ապկին թերութիւնները՝ խորազանց, և եթէ ոչ ամբողջ հայութիւնը գոնէ անոր մի մասը՝ կրցաւ ազատել ասիական ողորմելի բարբերէն և կրցաւ ներշնչել անոնց ողբմունքեան հոգին:

✱

Երկար ժամանակէ ի վեր կը յուզուի Էջմիածնայ մէջ տպագրութիւնը Աստուածաշունչի խնդիրը. սա մի հին պատմութիւն է, որ ամէն տարի կը թաղուի և չարանճի խմբագրներու գրչի հարուածով դարձեալ յարու-թիւն կ'առնու:

Մակար վեհ. կաթողիկոսի օրով Գեղու-գեան ճեմարանի ուսուցիչ մը. գիտել կու-տայ հանգուցեալ վեհ. Հայրապետին որ փութալու է ապագրել մի հարազատ ազ-գային Աստուածաշունչ, վասն զի մինչե-ցարդ տպուածներն կաթողիկ ու բողոքական են: Վեհ. Հայրապետը այլ գիտողութիւնը Սինոդի նկատողութեան կը յանձնէ, նա ալ գործադրութիւնը Էջմիածնայ Տպարանական ժողովին կը հրամայէ: Ժողովը առանց « կալ գետ հրամարեալ » ի, կ'առարկէ՝ որ տպարանը միայնպէս թէ՛ « Արարատ » ամսաթերթը և թէ՛ այլ Աստուածաշունչը հրատարակելու անկարող է: Հանգուցեալ գիտուն խորէն

Էջմ. Ստեփաննէ, այլ գործին համար Բե-գերսպուրիէն ճամբայ կը գնէ արագառիպ մամուլ մը. կ'առարկուի որ այլ մամուլը տպարանին համար շատ մեծ է, ուստի գետ-նայարի գեղեցիկ տպարանի շէնք մը կը կառուցուի: և գործը սկսելու համար, Էջմիածնայ գրչագրները կարգի կը դրուին, այլեւայլ մանքերէ ձեռագիր աստուածաշունչ-ներ կը բերուին: Հայրապետին մահուամբ, կը թաղուի նաեւ նոյն տպագրութեան խնդիրը: Դերկայ վեհ. Հայրապետ Հայրիկը՝ դարձեալ կը սկսի հոգի տալ այլ գրական փրկիկին: « Լուսնայ » ի խմբագիր Գիտ տ փա-հանան այլ պատճառաւ, Էջմիածնայ նշանաւոր մամուլներուն այցելելով, կը գնէ Էջմիածնայ տպարանին նոր գործիք և նոր գեղեցիկ տա-ռեր, որոնք առանց ուղիղ նպատակին ծա-ռայելու, « Արարատ » ամսագրի անշնան գե-ղեցիկութիւն մը տալու օգտակար կ'ըլլան: Բնիկ և գաղթական հայութիւնը նոյն առթիւ մեծաղուստ հուշերնոր տուաւ և տակաւին Հայ. Եկեղեցւոյ բղձացեալ Աստուածաշունչի ձեռագիրը մամուլի չի յանձնուր: Իրօք Միխիթարայ, Ռոկանի, Զօհրապի և Արսէն Բագրատունայ հրատարակած Աստուածաշունչները յատ ժամօթ գրագրաց հարազատ հրատարակութիւններ են. առկայն քանի որ Ս. Էջմիածնայ մէջ Աստուածաշունչի ուրիշ նոր ձեռագիրներ կը գտնուին, փափաքելէ էր որ օգտուելով ներկայ սերելի և յառաջա-գիմանէր Հայրապետի խրախոյսներէն, հրա-տարակուէր այլ գործը, որ հայ մատենա-գրութեան համար՝ միշտ գիտ մըն է և ոչ կորուստ:

✱

Խոսք շատ գիտեմ տմա ձեռ յունիմ. այլ եւս այս առածը չի զօրեր, քանի որ լրա-գրութեան կը պահանջուին անաչառութիւն, արդարութիւն, ճշգրտութիւն, պէտք է ըստ պարագային յանուն ճշմարտութեան, խաղ ալ գիտնալ ձէն ալ ունենալ. Եղիպտոսի վերաթարծեալ գրական « Փարոս » ը կը ստիպէ գմիղ ձայն հանել և նկատողութեան առնել Հայ Հոռութեան հասարակութեան մէջ տարածուած մի ոչ ախորժելի սոփո-րութիւնը: Երբ հին տխուր գէպքերը ծա-

գեցեան երկու Համարին հայ հասարակութեան մէջ. անգոր ու հալածուած մասը — Հոռովմականք, պատնացած ընդդէմ իրենց եղբայրներուն, ուղեցին անոնց հետ ամէն յարաբերութեան կապերը խզել. ասելու թիւն մը ծնաւ ընդդէմ հայ ազգ անուան ե զուտ հայկական անտանց, ե նոյն օրերէն սնսեալ, երբ անոնց կը հարցոյժին ազգէ ըլլալնին, կը պատասխանեն. « Մենք կաթոլիկ ենք », ե նոյն օրէն ի վեր Ստեփաննիսը՝ լիւրիէն, Պօգոսնիսը՝ փօլ, Յովհաննիսնիսը՝ լիւրի, Մարիամնիսը՝ Մարի, Ռաբէլնիսը՝ Ռաբէլ կոյուեցան, ե միեւնոյն միաժամ սու վարդապետներու գետ կը շարունակուի. սովորութիւն մը, որ հալածանքէ ծագած էր, այժմեան թաղապետներն ե համերաշխութեան ու եղբայրութեան օրերուն, փափաքելի էր որ դադարէր:

Մենք կը գատապարտուինք « Փարոս »-էն, հայ հասարակութեան այդ զանգուածին օտարամոլութեան գէմ չի պատրազնելուտ համար, սակայն կը ցախնը որ Պատ. « Փարոս » կը սխալի. Միթիմարայ Ծան մէջ ինչպէս կարելի չէ Ֆրէնկի անունով մի վարդապետ գտնել, նոյնպէս կարելի չէ որ նոյն վարդապետներու խնամքին յանձնուած քակերանները կամ անոնց ձեռքով մկրտուած երեխայ մը օտար անուն կրէ: Մեր այս ձշմարտութեան իրրեւ փաստ ի մէջ կը բերենք ժամանակուան արքայի հասարակութիւնը, ուր շատ գոտար է գտնել մի խորթ օտարազգի անուն. ամէն երախայ մանկութենէն սփռեալ, կոչուեր է Գարեգին, Տիգրան, Լեւոն, Սմբատ, Երուսաղ, Սաթեհ. նիկ, Անահիտ, Հայկանուշ ե Հոփսիսիէ ա. նուններով: Պատ. Ալփիարի թերթը, կրնայ ուրախ ըլլալ, որ Միթիմարեանը ոչ թէ այդ օտարութեան գէմը տուա ու անհոգ կեցեր է, այլ կուրեր է ի սէր հայրենի աւանդութեան:

Այժմեան Հայ հոռովմականներէն մի մասը, հայերէն չի խօսելու ե հայ հարազատ անուններ չի գործածելու օրինաւոր պատ. հաւ մը չունի: Ճիշդ է՝ ժամանակին երբ տեղ տեղ աղբիւրուած էր հայերէն խօսելը, անխուսափելի էր օտարազգի լեզուին ե անոր

անուններու յարին, ուստի ստիպողական պատճառներով տեղ տեղ, հայ հասարակութիւնը սկսաւ մոռնալ իր մայրենի լեզուն, ե ուրիշ քրիստոնեայ ազգաց անունները հարկադրեցաւ ընդունիլ: Մայրենի լեզուն այս կերպով մահացու հարուած մ'առաւ. պարսկաները փոխուեցան, սակայն բնիկ լեզուին պարման մը չեղաւ. օտար լեզուն ե օտար անունը քնքուշ նորաձեւութեան ե օտարամոլութեան կերպարանք մ'առին. ե կը ցախնը լսելու որ այս տիպուր օտարամոլութիւնը երկմալ կը տարածէ իր ճիւղանները. ե մեզ համար այլ եւս անորմոնի, լի է՝ մեր նուիրական լեզուի ե անուանց գէմ ծագած կոյր հակակրօնութեան ու աստիճանութեան պատճառը, ատելութիւն մը որ, տիպուր է ըսելն՝ այժմ նոյն իսկ Լուսաւոր, չական հասարակութեան մէջ մտած է: Խրնդրելի է մտնել նոյն պատկազի մի բանի ազնուապետական զանդուածին մէջ, ե պրտկտել իմանալ թէ ինչ է անոնց խօսած լեզուն, ինչ անոնց անունը: Իսկ եթէ ներուի, նոյն իսկ հարցնել « Փարոս »-ին, թէ ինչ ազգէ է իր պատ. յոյուածազորին Զաւուարի ա. նունը: Փափաքելի էր որ « Փարոս »-ին հետ մեր միւս թերթերն ալ օտարամոլութեան գէմ կուռէին, խարազանէին այդ աւելորդ թեթեւամտութիւնը:

*

Յառաջադիմութեան ե Երախապիտութեան զգացմունքը սկսեր է արծարծիլ մեր հասարակութեան մէջ: Բայց չի կարծենք որ այդ ազգալէն առաքելութիւնները՝ բարեկեցիկ, միլիոնատէր ե կամ եւրոպացի թիթի բարքերուն ազդեցութիւնը կրող զանգուածին մէջ կը գտնենք. ոչ, այլ երազելն իսկ պատրանք մ'է. պարձեալ համեստ, լքեալ ժողովրդեան զաւակներն են, նոյն առաքելութեանց հուսատարիմ միացողները: Ահա պարսկահայ ամենէն խաւար միջավայրէն, մի բանի երիտասարդներ երախտազաւ միալով որբասէր Գր. Զանշանի, իր յիշատակին Ռեմիոյ մէջ ընկերութիւն մը կը կազմեն ե կը հաստատեն: Հասարակաց ընթերցարան, ուր այդ ընկերութիւնը սկսած է, ժողովրդ-

գեան գորգացման համար, այլեւայլ ուսումնական նիւթերու վրայ ճառեմ և գասախօսել՝ ինքեքորարանին մէջ սկսած են հասարակ հայ մասնակցութիւններու գրքերը և կարեւոր Հանդէսները ու Լրագիրները։ Մենք կը գրուաւանք այդ երիտասարդները, որոնք երկու նպատակ ունին — ազգայն ժողովուրդը կրթել, զարգացնել և անհաւատքները մեծ Որբասիրի անունը։ Դիւրին է գուշակել, որ այդ բնկերութիւնը արդիւնք մ'ունենալու համար, միայն գործելու և օգտակար ըլլալու անհատական եռանդը չի բաւեր, այլ արդարեւ ձեռնարկներու մէջ խիստ կարեւոր կ'երեւի գրամական և գրական աշակցութիւն։ Ինչ որ լսեք ենք, այդ բնկերութիւնը մի միայն Ռումիայ մէջ պիտի չի կեդրոնանայ, այլ նա ամապիր է առաքածը գիտութիւնը մոտացութեան մասնութեան շրջակայ Հայաբնակ գիւղերու մէջ։ Ահաւասիկ յարմար առիթ մը, որով Ձանշեանի համակիր մեր հասարակութիւնը, պիտի կարենայ ցոյց տալ որ իրօք կը յարգէ Որբերու խանդավառ հօր յիշատակը — Բնշպէս. օգնութեան հասնելով իր անուամբ հաստատուած գրապարանին, որ Ձանշեանի համար խօսուն կոթող մ'է։ Ըստ ստառու՝ գիտութեան սովորաւորը գտակներու։

✱

Մեր երիտասարդութիւնը այժմ իր մէջ սկսած է ցոյց տալ հասարակութեան օգտին և հայրենի գրականութեան անձնանուէր գործիչներ, որոնցմէ մին է Պ. Կ. Քամաշեան, որ այլ եւս իր բազմամեայ բանասիրական երկերովը և իր վերջերս հրատարակած «Քանասէր» հանդիսով, շատերուն ծառիթ է։ Սա գրական հրապարակի վրայ իր խաղացած դերով, ցոյց տուաւ որ լուրջ գրագէտ մ'է։ և այդ պատճառաւ, այսօր նա մեր ամէն ազատամիտ և պահպանողական թերթերու յարգելի և համակրելի է։

Շատ կը փափաքէինք որ մեր ժողովուրդը գտակարան ալ, բմբռնէր այդ գիտականին արժանիքը և ըստ այնմ աջակցէր իր մի նոր ձեռնարկած գործին, որ կը կրէ Հայաստան անունը։ «Քանասէր» Պ. Կ. Քամաշեան իր այս գործով մտապիւր է հողի տալ Հայրենիքի յիշատակարաններու. գա պիտի ըլլալ

լայ գրական Հայ Թանգարան մը, որ ի տես դրուած պիտի ըլլան՝ Հայրենիքի շէն ու տեւրակ վանքերու, բերքերու և ազգային ամէն տեսակ հնութիւններու, գեղարուեստական՝ մանաւանդ ճարտարապետական բեկորներու, հին արձանագրութեանց և ձեռագրաց — իսկ կատայ պատկերները, հանգերձ մանրամասն տեղեկութիւններով, հնախօսական ու պատմական ծանօթութիւններով և արձանագրութեանց օտոյց և անթերի հրատարակութեամբ։ Այս է ծնանիլ Հայաբնակի գեղեցիկ խառնուրդը, որուն իրականանալուն բոլորովին լիստահ ենք, պայմանաւ որ այդ առթիւ հանգանակեալ գումարը՝ ակնուշատ 1000 ռուբլի կը հասնի։

Մեր ներկայ կացութեան մէջ կարող ենք ըսել — գործ կայ, գործող ալ կայ։

Եւ Բնշ կը պակսի։

Խրախոյս, քաջալեր... ոչ միշտ բերեալ, այլ երբեմն ալ ձեռքով։

Լ. Ս. ԵՐԵՄ.

ԱՒԱԼՔԱԼԱՔ

ԱԽԼՅԱՅԷՆ մինչեւ յԱխաբալաք 66 վերստ, կամ գրեթէ 44 մղոն հեռու է։ Թիվկատարն ալ չորս իջեւան ունի, որոնց համառոտագոյնը՝ 9, երկայնագոյնը՝ 12 մղոն է . . . :

Սրտատու 31. — Ժամը 10ին մեկնեցանք Ախլցալէ գէպի հարաւ. և աջակողման թումրին եզերքէն սրբնթաց գետին ճաւառ բռնեցինք... Բայց մեր և գետին մէջ ընկարձակ մարդապետին ստարածուած էր, որուն վրայ քաղաքացւոց ոչխարներն ու տուարներն կ'արածուէին. — անապատ երկրի մէջ դալարի դաշտավայր մը, որ արեւելեան տեսարանին մէջ հապուադիւտ է։ Ձրէն ամպին գետինը՝ թումրի, բլուրներու, սարերու գեղեցիկ իւրեւններ ունի, և չոր ու փխրուն հողին երեսը զինապոյն կ'երեւայ ցորենի խողանիւրան կամ հնձուած խոտերուն պատ-